

Hjärtasjön

YSUNDAÅNS VATTENSYSTEM

Sjötyp: Näringsfattig humös

Sjöyta: 3,54 km²

Höjd över havet: 111,2 m

Maxdjup: 12,2 m

Medeldjup: 2,6 m

Omsättningstid: 0,76 år

Kommun: Askersund/Hallsberg

Vattendistrikt: Södra Östersjön

Terrängkartan: 09F NV

EU-id: SE653265-147385

Utloppskoordinater: 6532650, 1473850

Avrinningsområdets areal: 46,34 km²

Hjärtasjön. ©Lantmäteriet

Omgivningar

Hjärtasjön är belägen ca 6 km nordväst om Hjortkvarn. Sjöns östra del kallas Östersjön och förbinds med övriga Hjärtasjön genom sundet Ådran som endast är ca 50 m brett på sitt smalaste ställe. Tillrinningen sker genom flera större bäckar samt genom sjön Molången i norr. Utflödet regleras genom Stora och Lilla Östersjödammen i Östersjöns nordöstra spets. Därifrån rinner vatten vidare till Haddeboån.

Hjärtasjön är mycket flikig och har många små skärgårdsöar. Sjöns sydsida är brant och dess nordsida är flack. Bergarten i området är järngnejs som går i dagen på flera ställen på östra sidan samt på öarna. Söder om sjön finns områden med kvartsit och glimmerskiffer. Den dominerade jordarten är morän. Sjöns botten är blockig i de grundare delarna.

Omgivningarna runt Hjärtasjön varierar kraftigt. Norr om sjön, vid gården Västra Hjärta bedrivs jordbruk med betesdjur. I norr finns också ett flertal sankmarksområden, varav det största är Hjartakärret. På östsidan om sjön dominerar barrskog, framförallt hållmarkstallskog. Även i söder dominerar tallskog, men med inslag av löv- och blandskog. Några områden med hyggen finns också. I anslutning till Kopparberg finns åker- och betesmark. I tabell 1 redovisas markanvändningen i Hjärtasjöns avrinningsområde.

Tabell 1. Markanvändning i Hjärtasjöns avrinningsområde, vars totala area är 46,34 km². Data från SMHI.

Markanvändning	Areal (km ²)	Markanvändning	Areal (km ²)
Skog	36,11	Annan öppen mark	1,48
Sankmark	0,25	Vatten	3,77
Jordbruksmark	2,32	Tätort	-
Hyggen	2,41	Annan koncentrerad bebyggelse	-

Djur och växter

Fisk

Enligt modifierat provfiske och intervjuer från 1986 och 1987 finns rikligt med gädda, abborre och mört i Hjärtasjön. Enligt äldre uppgifter fanns 1973 även rikligt med siklöja och sparsamt med ål i sjön. Flodkräfta finns/har funnits i sjön.

Bottenfauna

Uppgifter om bottenfaunan i sjön saknas.

Växtlighet

Strandvegetationen är varierad på grund av de växlande naturtyperna i omgivningen. Nästan hela sjön kantas dock av en lövträdsbård. På några få

Foto: Karin Runnels

Liten anläggningsplats för båtar i nordvästra Hjärtasjön.

ställen når emellertid hällmark eller barrskog ner till vattnet. Spritt förekommer bl.a. gul svärdsilja, videört, topplösa, svalting, vattenmärke och kråklöver. Öarna är bevuxna med träd, bl.a. tall och björk. På en av öarna växer också lärkträd. I vikarna, främst de norra, samt runt öar och uddar och i sundet mellan Hjärtasjön och Östersjön växer ett brett och tätt bälte av vass och säv. I det fria vattnet förekommer rikligt med gula och vita näckrosor samt vattenpilört.

Makrofyter

Bedömning från inventering 2011 visar god status.

Övrigt djur- och växtliv

Hjärtasjön har ett betydande fågelliv. Vid sjön har ca 20 sjöberoende fågelarter observerats. Fiskgjuse, fisktärna, häger, småskrake, och storlom är exempel på arter som häckar eller häckat vid sjön.

Vattenkvalitet

Hjärtasjön är en näringsfattig sjö med brunfärgat vatten. Sjöns pH är måttligt surt och buffertkapaciteten mot försurande ämnen är god. Vid senaste undersökningen (1992) var kvicksilverhalten i gädda mycket hög. I tabell 2 visas mer information om vattenkemin i Hjärtasjön.

Tabell 2. Vattenkemidata från Hjertasjön. Värdena är baserade på provtagning från år 2012 alternativt den senaste provtagningen. Färgade värden anger statusklassning, se [läsanvisningar](#).

Parameter	Medelvärde	Min-Maxvärde	Antal prov	Provtagningsår
pH	6,6*	6,6	1	2012
Alkalinitet (mekv/l)	0,10	0,10	1	2012
Vattenfärg (mg Pt/l)	90**	90	1	2012
Totalfosfor (µg/l)	10	10	1	2010
Totalkväve (µg/l)	482	482	1	2010
Hg i gädda (mg/kg)	1,1	Medelvärde 9 fiskar		1992

*NV Handbok 2007:4 och expertbedömning. **Motsvarar absorbansen 0,18(vid 420/5 nm).

Statusbedömning

Sjöns ekologiska status har bedömts som *god*. Det är sammanvägningen av art-sammansättningen hos makrofyter (vattenvegetationen) och vattenkemin som varit avgörande för bedömningen. Makrofyter (vattenvegetationen) har god status. De allmänna förhållandena, som är en sammanvägning av klassificeringarna för näringsämnen (hög status) och försurning (god status), har sammantaget god status. Det förekommer vandringshinder i anslutning till vattenförekomsten.

Bedömningsgrunder i föreskrift har tillämpats, bortsett från kvalitetsfaktorn försurning och närsalter som klassats som expertbedömning. För mer information om bedömningen, se <http://www.viss.lst.se/Waters.aspx?waterEUID=SE653265-147385>.

Övervakningsprogram

Hjertasjön ingår under vissa år i miljöövervakningsprogrammen *Undersökningar i ytvattenförekomster* och *Omdrevsinventering*.

Naturvårds- och friluftssintressen

Hjertasjöns skärgård är utpekad som regionalt värdefullt då den har en hög grad av naturlighet och utgör en värdefull livsmiljö för flera rödlistade arter. Sjön är upplåten för fritidsfiske och förvaltas av Hjertasjöns fiskevårdsområdesförening.

Mänsklig påverkan

Hjertasjön är reglerad av två skilda dammbyggnationer i dess utlopp. Sjön har kalkats två gånger, 1987 och 1988, inom ramen för projektet kalkning-kvicksilver. Något påverkad av dikning.

Områdesskydd

År 2012 bildades naturreservatet Hjertasjöns skärgård. Reservatet utgörs av de centrala och östra delarna av Hjertasjön, drygt 40 mindre öar samt Hjartaön som är betydligt större än det övriga. Även skogen på fastlandet öster om Hjertasjön, från strandlinjen och 70-600 meter österut, är inkluderat i reservatet.

Intill Hjertasjöns sydvästra strand ligger ytterligare ett naturreservat, Kopparbergs äng, som utgörs dels av naturbetesmark och dels av ädellövskog. Kopparbergs äng är även Natura 2000-område (SE0240106).

Referenser

[Artportalen](#) - fåglar.

IVL Svenska Miljöinstitutet AB. [Kvicksilver i biota](#)

Länsstyrelsen i Örebro län. [Djupkartor](#).

Länsstyrelsen i Örebro län, 1987. [Översiktlig sjöinventering i Örebro län – Del 1 Södra länsdelen. Publ. nr: 1987:9.](#)

Länsstyrelsen i Örebro län, 1987. Vattenregister/sjöbeskrivning – Hjertasjön. Dos nr 1800-67/11-50.

Länsstyrelsen i Örebro län, 1990. Läget efter åtgärder i Örebro län – Projekt kalkning-kvicksilver-cesium. Publ. nr: 1990:8.

Länsstyrelsen i Örebro län, 2006. [Naturreservatet Kopparbergs äng.](#)

Länsstyrelsen i Örebro län, 2014. [Naturreservatet Hjertasjöns skärgård.](#)

Naturvårdsverket, 2007. [Status, potential och kvalitetskrav för sjöar, vattendrag, kustvatten och vatten i övergångszon. Bilaga A-Bedömningsgrunder för sjöar och vattendrag. Handbok 2007:4.](#)

SLU, [Vattenkemidata](#).

SMHI. [Svenskt vattenarkiv \(SVAR\)](#)

[VISS - VattenInformationsSystem för Sverige](#). Nationell databas över svenska vattenförekomster.

